

RATNI IZVJEŠTAJI:

Austro-Ugarski.

Beč, 9. (D. u.) Nikakve bojne djelatnosti od važnosti: Danas je u 2 sata u jutro bio u Brestu Litovskom sklopljen mir s ukrajinskom republikom.

Njemački.

Berlin, 9. (D. u.) Veliki glavni stan javlja: Zapadno bojište, Vojna skupina prijestolonasljednika Rupprechta: Sjeverno od Paschendale i zapadno od Oppy dopremili smo u manjim pješadijskim okršajima zarobljenika. Preteče slabog zasjeguravajućeg odjela kod Fontaine-Les Croyselle izazvale su kod neprijatelja na širokoj fronti živahnu topničku djelatnost. — Vojna skupina vojvode Albrechta: Na istočnom je obronku uzvisine Les Ornes imao smjeli pothvat protiv neprijateljskim postojankama sjeverno od Rouauxa uspjeha. Francusko je topništvo djelovalo u nekojim odajećima između Moze i Mozele. Sjeverno od Yoraya imali smo američkih zarobljenika. Istočno bojište. Mir je s Ukrajinom bio danas u dva sata u jutro potpisan. — S ostalih bojišta ništa nova.

Iz Rusije.

U vrlogu se vijesti, koje dolaze iz Rusije, opet čovjek ne može da snadje. Najvažniji je događaj svakako sklopljenje mira između Ukrajine i središnjih vlasti. U isto doba znači to prekinuće pregovora s boljševicima i odlučan odgovor na zatezanje mirovnih pregovora sa strane pučkog komesara Trockog. Drugo je sada pitanje, kakav je to mir i koje će nam koristiti donijeti. Ukrajina ima u izobilju živeža. Pri potpisivanju mirovnog ugovora očito nijesu zastupnici centralnih vlasti zaboravili, da istaknu svoje zahtjeve za izvozom živeža iz Ukrajine. Druga vijest, koja nam iz Rusije dolazi, jest Leninov proglas u kojem javlja svrgnuće rade i zaposjednuće Kijeva, glavnoga grada Ukrajine, po sovjetoim četama. Vijest o miru očito je u protuslovlju s tom viješću petrogradske brzojavne agencije. Međutim mi se možemo nadati i najboljemu i mirno pričekati na cio razvitak stvari.

Petrograd, 6. (D. u.) P. b. a. Predsjednik vijeća pučkih komesara izdao je prigodom završenja proturevolucionarnog pokreta ukrajinske rade pristajama Dutovljevim ovaj proglas: Sovjetove su čete unišle u Kijev. Strategičke operacije i vrhovno zapovjedništvo je bilo povjerenje zamjeniku vojnog tajnika. Kijevska se je posada sa svom artilerijom pripojila četama zamjenika vojnog tajnika i proglašila kijevsku radu svrgnutom sa njezelnog poslovanja. Generalno tajništvo ostavljeno odu svih, dalo se u bijeg i nestalo ga. Izvršeni je odbor sovjeta sa svojim pučkim tajništvom u Harkovu proglašen za najvišu vlast u Ukrajini, te je tako bila uspostavljena federativna sveza s Rusijom. Glavni je izvršeni odbor i pučki sekretarijat premjestio dne 2. veljače svoje sjedište u Kijev. Radine su se čete na jugozapadnoj fronti razile dobrovoljno prema svojoj vlastitoj odluci. Glavni je izvršeni odbor sazvao kongres. Sudjelovanje pri poslovanju tog kongresa obećava bez izuzetka svi gradovi gubernije Ukrajine. Sovjetove su čete preuzele sve općine i državne ustanove. Predsjednik vijeća pučkih komesara: Vladimir Uljanov Lenin.

Stockholm, 7. „Stockholm Tidningen“ javlja iz Helsingforsa: Ruska vlada teži za ponovnim sjedinjenjem Finske sa Rusijom. Ona je službeno pozvala vojnike i mornare, da se pridruže finskim crvenim gardama. Poljačke i ukrajinske čete, koje su se ustručavale, da to učine, bile su razoružane. Prema istomu je listu stiglo u Helsingfors više hiljada ljudi od mornarice u Kronstadtu i od ruske crvene garde.

Petrograd, 6. P. b. a. Tammerfors je opkoljen. Dne 4. i 5. je veljače započela krvava borba, koja je dovršila potpunom pobjedom crvene garde. Bijele su garde bile potučene i povlače se prema sjeveru na zapadnu obalu botničkog zatona.

Petrograd, 7. P. b. a. Ukaz ratnog ministarstva diže sve ruske vojničke atašeje u inozemstvu sa službe i poziva ih, da se povrate u Rusiju.

London, 8. Reuter javlja iz Petrograda: Bivši bje tajnik ruskog poslanništva u Tokiju, Kasakov, uapšen pod sumnjom, da je radio u prilog neprijateljskim pothvatima protiv sovjeta.

Stockholm, 8. (D. u.) Prama ovamo su pripjelim vijestima bili na 4. i 5. o. mj. na Visneman-skom prospektu u Petrogradu opljačkane trgovine. Kod topničke borbe, koja se je nakon toga bila razvila između vojništva i pljačkaša, bilo je nekoliko tuceta pljačkaša usmrćeno ili ranjeno. Na raznim su mjestima grada žene opljačkale trgovine sa živežem.

* U Francuskoj je, kako javlja dopisni ured iz Pariza, umro opunomoćeni ministar Louis Reuter, član instituta de France.

Mir s Ukrajinom.

Mir s Ukrajinom znači važan korak na putu do općeg mira. Grof Czernin je nesumnjivo polučio uspjeh od vanredne važnosti. Danas se radi o tome, da se prilike u novoj toj državi ustale, te nam uzmognu pružiti ona gospodarska i politička jamstva, koja će tekar dati tom događaju potpuno i pravo značenje. Podje li Ukrajini za rukom, da se odriče protiv boljševizmu, značit će to mir s ukrajinskom republikom i svršetak našeg ratnog stanja s Rusijom uopće. Tako se eto završuje jedna važna faza svjetskog rata.

Beč, 9. (D. u.) Dopisni ured javlja iz Bresta Litovskog dne 9. veljače: Posebno izdanje dozvoljeno: Mirovni je ugovor s Ukrajinom bio potpisan jutros u 2 sata.

Događaji u Njemačkoj.

Berlin, 8. U današnjoj je sjednici glavnog odbora pruske zastupničke kuće opet došlo do govora o velikim radničkim stavkama u Berlinu, a to usljed toga, što je socijalno-demokratski zastupnik Braun uzeo u obranu profebnika stranke i stavkaške radnike naprama vladi. Ministar je izvanjskih poslova nastupio protiv njina žestokim govorom i izjavio, da je ova radnička stavka na nečuveni način služila željama i interesima naših neprijatelja. Iz ponašanja se je ruskih pregovarača u ove posljednje dane moglo jasno razabrati, da je njihov ideal sveopća anarhija. Odjek je stavke u ruskom novinstvu značajan za prosudjivanje stavke. U Parizu i Londonu izašla su posebna izdanja listova sa naslovom: „Njemačka pred slomom“. Volja se je za rat u Engleskoj, Francuskoj i Americi usljed ovih radničkih stavaka povećala. Stavkaši da su dakle produžili rat. Svaka je stavka na štetu udarne snage vojske. Stoga je državno sudište ovakove stavke proglasilo izdajom domovine, sve ako i nijesu bile izvedene u namjeri na korist neprijatelja. Ministar se žali na to, što nije socijalno-demokratska stranka radničke stavke bezuvjetno osudila. Stavkaši u Berlinu htjeli su svoj postupak odrediti prema rezultatu svojih rasprava sa državnim kancelarom. Na ovo nijesu mogle vlade pristati. Uz mjere vojničkih oblasti pristaje ministar bezuvjetno. Redarstvu priznaje svoje priznanje radi njegovog doličnog postupanja. U Velikom-Berlinu sudjelovalo je kod stavke samo 12 postotaka.

Spor između Rusije i Rumunjske.

Sofija, 7. List „Izvestija“ javlja sa jučerašnjim danom iz Babadaga, da je rumunjska mornarica primila nalog, neka oslobodi po ruskim revolucionarnom zaplijenjene rumunjske brodove. Dne 1. veljače bio je zapovjednik zajedno sa deset mornara rumunjskog krstaša „Elisabetta“ radi sudjelovanja kod revolucionarne urote uapšen i na smrt osuđen. List primjećuje nadalje, da je unješavanje francuskih časnika u politički život Rumunjske medju kralju vjernim četama pobudilo veliko ogorčenje.

Sofija, 7. „Izvestija“ javlja, da su rumunjske čete zauzele grad Ismail, izakako su na nj ispalile 47 šrapnela.

Italiji nedostaje novaca.

Rim, 8. (D. u.) Kaka „Agenzia Stefani“ javlja, poduzeo je ministar riznice, Nitti, u pratnji ministra za municiju putovanje u svrhu propagande za ratni zajam u okružjima ratne industrije. U svojim je govorima predočio Austro-Ugarsku kao uzor i gororio o visini zajmova, koje su sklopili bili saveznici Italije. Ministar je ponovno spominjao, da će se morati poduzeti prisilna izvlaštenja i slične mjere.

IZ FINSE.

Stockholm, (D. u.) U srijedu se je održavala javna skupština, koja je prihvatila zaključak, kojim se traži nastup Švedske za finski bratski narod. Ukrajinski informacioni ured javlja o velikoj pobjedi nad boljševicima, kod česa da su Ukrajinci učinili velik plijen. Finska bijela garda gospoduje sad konačno nad Tornejom. Dio je ruskih četa u Torneji bio zarobljen. Ostatak je pobjegao. Sjeverna se Finska nalazi sad opet u finskim rukama.

Stockholm, 8. (D. u.) Dio je finske ekspedicije stigao noćas u luku stockholmsku. Drugi se dio ekspedicije očekuje danas. Sveukupni broj onih, koji kreću kući, iznaša 427. I tri su ruska boljševika bila na brodu, koji su imali dozvolu za vožnju. Putnike, koji će se iskrcati, pregledat će ponajprije liječnici. Putnici strahovitim bojama opisuju putovanje. Jedan je od carinarskih činovnika bio gotovo pred očima putnika bez i najmanjeg povoda usmrćen po crvenoj gardi.

NEPRIJATELJSKI RATNI IZVJEŠTAJI:

Talijanski.

8. veljače: Negovoljne su vremenske prilike ograničile topničku vatra, a znatno i djelatnost pješadije između Brente i Piave. Uza sve je to bila usredotočena vatra naših malenih kalibara protiv neprijateljskim obrambenim položajima sjeverno od Monte Solaroja veoma uspješna, te je od vremena do vremena dolazilo do žestokih kreseva između predstraža u sjevernom pojasu Monte Grappa i u nizinama Allana. U noći od 6. na 7. je veljače preletio jedan od naših ljetača iznad neprijateljskih uzletista na Livenzi i izbacio s velikim uspjehom mnogo bomba. Povratio se je neoštećen u svoju postojanku.

* Pred novom ofenzivom na Balkanu? Iz Lugana se javlja: Govori se, da će se ovih dana sastati na Krfu Venizelos i Pašić. Radi se o novoj ofenzivi na Balkanu, koja je zaključena na ratnom vijeću u Versaillesu.

* Nov suparnik Hindenburgov. Dopisni ured javlja iz Berna danom 8. veljače: Pariški listovi saopćuju danas, da je na versailleskoj konferenciji bilo zaključeno, da se protiv Hindenburgu postavi generala, koji bi bio znamenito strategički nabražen.

* Željeznička nezgoda u Kölnu. Javljaju iz Kölna dne 8. veljače: Jutros se sukobio dopunski vlak s brzovlakom. Za dopunski je vlak bio postavljen signal: „Vožnja prosta“. Sa dopunskog vlaka bi usmrćeno 6 vojnika, na brzom vlatku neka poslužnica također usmrćena, a 20 vojnika poranjeni.

* Ukinuće ratnih sudišta u Njemačkoj. Berlinski listovi saopćuju, da postoji mogućnost, e će se doskora raspustiti izvanredna ratna sudišta.

* U ugarskoj zastupničkoj kući bila je jučer nastavljena debata o vladinom programu. Iza kratke debate bi sjednica zaključena.

Političke vijesti.

Sudbina Seidlerova kabineta.

U javnosti pobudjuju senzaciju i nenadani događaji. Najprije ostavka Seidlova kabineta, a onda opet glas, da Seidler ostaje. „Novosti“ pišu o tom: Seidlerova kriza je brzo riješena i kabinet ostavljen u službi. Kralj mu je izrazio svoje povjerenje. Protiv Seidlera istupili su ovaj put i Poljaci, a nijesu s njime bile zadovoljne ni umjerene njemačke stranke. Povod krizi bio je taj, što je njemačkim radikalima obećao, da će mimo parlamenta, naredbenim putem u Trutnovu podignuti njemački okružni sud. Time je dr. Seidler dirnuo u najosjetljivije pitanje čitave austrijske politike, u češko-njemački spor, te ga počeo riješavati na svoju ruku. Učinio je jednu koncesiju njemačkim radikalima, da ih predbije za sebe. Čini se, da je Seidler učinio posljednji i još jedini pokušaj, da se zaštiti od pada naglašenim povjerenjem krunice. Do demisije došlo je radi izostalog glasanja za budžetni provizorij, a većina se za isti nije mogla naći, jer su Česi i Jugoslaveni silno ogorčeni i povelj za sobom Poljake, koji su konačno začu posljednji udarac. Njemački narodni liberalci bili su protiv Seidlera radi navodnih prijašnjih „koncesija“, zapravo popustljivog držanja spram Slavena i izjavili, da će samo onda glasovati za budžet, ako im se ispuni zahtjev, da se okružje Trutnov u Češkoj proglaši njemačkim. Zastupnik Stanjek pošao je prekjutčer u 11 sati u noći k Seidleru i ostao kod njega do 1 sat u jutro. Pitao je, da li je to sa Trutnovom istina, Seidler je potvrdio i rekao, da će zato dobiti i Česi koncesije, ali je Stanjek odvratio, da češki savez za vrijeme rata uopće ne će stavljati nikakovih zahtjeva ministarstvu, a napose ne centralističkom sistemu. Nadalje je Stanjek rekao na konferenciji sa Korošcom, da ako li ne bude povučena odluka vlade glede Trutnova, da će Česi radje razbiti parlament. Međutim je kabinet usljed otklonivog držanja Poljaka demisionirao.

Snovi o pobjedonosnom miru.

„Zeit“ priopćuje govor češkog socijalno-demokratskog zastupnika Gustava Habermanna, koji je taj izrekao u austrijskoj zastupničkoj kući. U tom govoru veli: Kako se tuže na stanovitim mjestima, prošireni su u inozemstvu tendenciozni i protudržavni nazori o monarkiji. Ali ako je tomu doista tako, leži krivnja na onim krigovima, koji imaju na duši to, što kroz čitave tri godine nije bilo u Austriji parlamenta. Ista ona visoka mjestia spominju zapljene imetka, koje provadaju boljševici. Ali i kod nas se u Rusiji plijeni tek dio velikog onog imetka u svrhu, da se izruči narodu, a kod nas bi se imao imetak prisilno predati u svrhu, kako bi se kapitalistima osigurale njihove kamate ratnog zajma. Državni je pro-račun najrevniji pozivatelj na mir, ali na sveopći, demokratski, pravedan mir. Nije dostatno izjavljati,

kako je to učinio grof Czernin, da ne želimo a ma ni četvornog metra površine Rusije. Slično bi se moralo i naprama drugim stranama izjaviti, kao što bi se moralo izjaviti i to, e će narodima, podunavske monarkije biti prepušteno na volju, da slobodnim izborom odlučuju glede svoje sudbine. Iskrena volja do mira pretpostavlja također, da se na zapadu ne vodi dalje borba. Još uvijek se sniva o vojničkom pobjedonosnom miru. No mjerodavan nije samo vojnički položaj, nego se mora uzimati obzir na gospodarski položaj. Danas se polažu nade u to, da će pobjeda na zapadnoj fronti olakotiti opskrbu živežem i dovesti do konačnog mira. Sve ako bi i bila zapadna fronta prodrta, sve ako bi nas i Ukrajina opskrbljivala brašnom, ne ćemo se približiti miru, jer koli Njemačka toli i mi trebamo svjetsko trgovište, a da si ovo tržište stećemo vojničkim pobjedama, stvar je upravo nemoguća. — Govornik prelazi zatim na odnose sadašnje vlade naprama Česima. Kabinet je gospodina dr. Seidlera u svojoj mržnji proti Česima pošao tako daleko, e se je u kabinetu mogao s jednim glasom većine stvoriti zaključak, prema kojemu se nema osvrnuti na podneske čeških zastupnika. Kakovo li imade vlada mijenjanje o položaju zastupnika, koji su ipak slobodno izabrani zastupnici naroda? Izgleda čitava stvar tako, kao da su ona gospoda na kormilu slijepa. Dr. Kramarž je bio najgorljiviji pobornik za sjedinjenje češke politike s austrijskom. Za ovaj je svoj austrijski patriotizam bio osuđen na smrt na vješalima. — Govornik prelazi zatim na obećanja, koja je vlada podala bila stavkaškom radništvu u Beču i označuje polmeće obećanje glede uvođenja sveopćeg, jednakog izbornog prava u općinama kao dokaz za to, da se u Austriji su narodnosnom demokracijom ne misli ozbiljno. Češki su socijalni demokrate već u Stockholmu izjavili bill, a izjavljuju eto i danas, neka ne bude u uređenju narodnosnih pitanja polovičnosti i neka se jednom moraju temeljito riješiti na osnovi samoodređivanja naroda.

Iz slavenskog svijeta.

Jedna naša l'jaga. „Primorske novine“ pišu: Citamo, da je osječki dnevnik „Die Drau“, vlasništvo Julijusa Pfeiffera, prodana. Dugi niz godina zastupao je taj list protuhrvatsku i protuslavensku politiku u Oslijeku, pa je bilo časova, te se je ona znala upravo cinički izrugivati našim najvećim svetinjama i idealima. Sada kupiše „Drau“ i tiskaru, gdje se je štampala, gg. Stevo Kovljanic i Josip Lakatoš. Platit će sa 600.000 kruna. Dobro je platit, jer moradoše valjda platiti i sve ono dobro, što ga je „Die Drau“ učinila hrvatskom narodu! No „Hrvatskoj“ nije ni to pravo. Ona već pita, otkuda Jugoslavenima toliki novci; boji se očito, da im ih ne šalju možda iz Krfa, Pariza ili Londona? — Istodobno dok se „Pesti Hirlap“ ljuti radi toga, što je u Oslijeku upriličena proslava Vojnovičeve šezdesetgodišnjice, donosi i naša „Hrvatska“ na Vojnovića takav gnjus i bljutav napadaj, kakav ne može da napiše ni najzagrižljiviji Mađžar u „Pesti Hirlapu“. Jer za svakog je Mađžara Vojnović u prvom redu pjesnik i književnik, priznat i poznat u čitavom svijetu, a onda možda malo nerado vidjen Hrvat i Jugoslaven, pa ga takovim poznaje također čitav prosvjetljeni svijet, a za „Hrvatsku“ je on, kako to ona piše, Talijan, internacionalac, koji u svim svojim djelima nema ni zere narodnog kolorita. Gle, kako daleko dopire stranačka strast pa još u sadanje doba, u Hrvatskoj! Sva je sreća, da se u blizini takvih ljudi nalazi i Stenjevac.

Italija i Jugoslaveni. „Neue Zürcher Zeitung“ priopćuje niz članaka, u kojima raspravlja o pitanju uređenja jugoslavenske države u savezu s interesima Italije i zahtjevima, s kojima je Italija stupila u boj. List prati pisanje talijanske štampe i listova, koje izdaju Jugoslaveni u inozemstvu. — Prema listu „The Southern Slavs Bulletin“ zahtijevaju Jugoslaveni cijelu Dalmaciju, Goricu, Trst, Zadar, dapače i sam talijanski Cedad (Cividale). Italija naprotiv zahtijeva za sebe Dalmaciju, a zato obećaje gospodarskih koncesija. „Italija“ odgovara na mnoga nastojanja da dodje do sporazuma između Talijana i Jugoslavena, naglašujući Italiji neprijateljsko mišljenje izraženo po jugoslavenskim delegatima. Kad bi Italija htjela da pregovara s onima, koji su potpisali krfski pakt, morala bi da pregovara ne samo o dalmatinskom području, nego također i o Trstu, Gorici i Istri, pa i o jednom dijelu provincije Videm (Udine). Ne smije se zaboraviti, piše list dalje, da jedan dio austrijskih Jugoslavena želi, da i u buduće pripada Austriji.

Prof. Masaryk i češka država. O sveučilišnom profesoru Masaryku pronose se u zadnje doba svakojaki glasovi. Sad ga štampa vidi u Petrogradu, kako prosvjeduje proti postupanju boljševika, sad se opet pojavu u Ukrajini, drži skupštinu u prilog češkoslovačke države, sad najedamput osvane u Londonu, a sad opet na čelu češkoslovačke armade u Francuskoj. Novine ga proglašuju političarom, profesorom i brigadirom. Njemački su listovi dapače bili saznali iz pouzdanog izvora, da je njegova keć govorila na nekom sastanku u Londonu, iako se od

početka rata nalazi uvijek u Pragu. — „Neue Freie Presse“ javlja, da Masaryk u nekom londonskom listu priopćuje program češke države u svim potankostima. Buduća češkoslovačka država imat će 12 milijuna žitelja. Prostirat će se na 50 tisuća engleskih četvornih milja, te će prema tomu biti četiri puta veća od Belgije. Osim Čeha i Slovaka imat će 3 milijuna Nijemaca, 230.000 Poljaka i 15.000 Mađžara, što ipak ne znači rušenje narodnog principa. „Neue Freie Presse“ proglašuje, da Nijemci ne će trpjeti i snašati jaram češkoslovačke države.

Iz Bugarske. Dopisni ured javlja iz Sofije danom 8. veljače: Izaslanstvo je Dobrudže ovih dana primilo u glavnom stanu generalissimusu, kojemu je ono izjavilo težnje pučarstva Dobrudže, da se sjedini sa Bugarskom, kao što i odlučnost za ostvarenje one opravdane želje. Generalissimus se je zahvalio na patriotskim čuvstvima izaslanstva i izjavio, e su dosad po podjarmljenim dijelovima zemlje doprinešene žrtve za njihovo oslobodjenje jamstvom za to, da će se bugarski narod svojim oružjem sve do konačnog ostvarenja svojih stogodišnjih težnja boriti. Želja stanovnika u Dobrudži jest i želja sveukupne armade.

Srpska radikalna stranka. Zagrebački dopisnik osječkog „Juga“ imao je razgovor sa gosp. Vladom Savićem, članom centralne uprave srpske narodne radikalne stranke, koji je na upit, jesu li istiniti glasovi, da će srpska radikalna stranka aktivno učestvovati u politici, odgovorio: „Jesu. O tome se već radi, dogovara i dopisuje skoro dva mjeseca. Da nije nenadano obolio g. prof. Milan Nedeljković, tajnik stranke, on bi morao već biti u Zagrebu, da potraži veze sa hrvatskom Starčevićevom strankom prava. Ali to će biti u skoro. Mogu Vam kazati, da će iduće nedjelje dati jednu izjavu u ovom pravcu naš predsjednik g. dr. Gjorgje Krstojević, a poslije njegove izjave mi svi, koji smo pripadali srpskoj narodnoj radikalnoj stranci, stupit ćemo u aktivnu borbu rane o rane sa ovom braćom Hrvatima, koji su nam bliži, a to su Starčevićanci. Ovo bi se bilo već davno dogodilo, ali tek sada puštaju se naši prvaci iz internacionalne, a bez njih smo bili obezglavljeni. Kada Hrvati nas upoznaju, tek ćete se onda uvjeriti, u kakvoj ste groznoj zabludi živili. Ali, Srbi radikali najprije će se sporazumiti sa Hrvatima radikalima i zajedno će stupiti u borbu za potpunu narodnu slobodu i sjedinjenje Slovenaca, Hrvata i Srba“.

Slaveni i dualizam. List „N. Oest. Blätter“ saopćuje intervju svojeg urednika s predsjednikom Češkog svrza, posl. Stanjekom. O poljskom pitanju rekao je posl. Stanjek: Zastupamo nazor, da se poljsko pitanje ne može riješiti u odjeljpanju od ostalih državopravnih pitanja podunavske države, nego jedino u uskom savezu s pitanjem češkoslovačkim, ukrajinskim i jugoslavenskim, jer su sva ta pitanja jednako važna. Za to je pak neophodno da nestane dualističkog prasinčovog ustava iz godine 1867., kojeg nijesmo nikada priznali, ni nikada priznali ne ćemo, koji je glavni uzrok unutarnjih bojeva u obim državnim polovinama, i da se država pretvori u savez slobodnih, posvema samostalnih država. Svima, koji su s tim programom sporazumni, podajemo bratski ruku k narodnosnom sporazumku. Za tim je certao posl. Stanjek žalosni položaj Slovaka i takođerj ostalih nemadžarskih naroda u Ugarskoj i rekao: Ne bi li bilo svrsishodno za njemački narod, kad bi se njegovi zastupnici složili s nama i ostalim slavenskim narodima za oslobodjenje ugarskih Nijemaca i za oborenje dualizma, čije žalosne gospodarske posljedice takođerj austrijski Nijemci osjećaju? Za to mora dualizam pasti, za to ne smije takođerj poljsko pitanje biti riješeno na štetu Ukrajinaca, a iz Galicije ne smije se stvoriti drugu Ugarsku, nego se moraju stvoriti samostalne države za sve. Jednako pravo mora svuda prodrijeti, a takođerj i među Nijemce i Čeha. Ono jednako pravo, koje su već godine 1848. htjeli zastupnici obiju naroda, i koje je osobito Palacky zagovarao, kad je u svoje doba plamenom riječju opominjao pred dualizmom — i kako uči historija, imao pravo. Česi, Ukrajinci i Jugoslaveni složili se i ne će prestatu prije, sve dok na razvalinama dualizma ne iznikne savez država, s potpunom samostalnošću i suverennošću.

Priča starih rukopisa. „Venkov“ priopćuje pismo, koje je napisao bio olomučki zastupnik na frankfurtskom parlamentu, profesor na tadašnjoj medicinskoj fakulteti u Olomucu, dr. Jeteles. Pismo je bilo napisano njemački, a kasnije prevedeno i na češki, jer je bilo upravljeno na češke izbornike. Nosi datum 19. svibnja 1848., a u njemu se među ostalim veli: „... Što se tiče odnošaja Austrije prema Njemačkoj, priznajem iskreno, da pripojenje naše mile domovine k Njemačkoj — i ako sam Nijemac rođen u Češkoj — smatram korisnim, dapače i silom prilika diktovanim. Ugarska je samo po imenu austrijska zemlja. Talijani nam nikada ne će biti skloni, i ako budu silom našega oružja nadvladani. A tko zna, kakó će se razviti sadašnji događaji u Galiciji i Češkoj? — Što dakle ostaje Austrijancima, nego da se pripoje k Nijemcima; ne će li, da budu izgubljeni za uvijek i postanu plijenom onoga strašnoga gađa,

koji se protivi svakoj slobodi i izobrazbi, i kojeg nazivamo Rusom...“ Česi su međutim već onda stajali jedinstveno i čvrsto, i veliki je Čeh Palacky opominjao tada austrijske vodeće krugove, pred tim frankfurtskim saborom, koji je imao odlučiti, da se austrijske zemlje pripoje Njemačkoj. U svom listu predsjedniku odbora pedesetorice piše Palacky, da on, a s njim i cijeli češki narod ne će na tom saboru sudjelovati, jer pripojenje Austrije Njemačkoj znači, i sa stanovista sveaustrijskog, samoubijstvo za austrijske narode. Tako nam postaje razumljiva ona njegova rečenica: „Kad Austrije ne bi bilo, morali bismo je stvoriti“. Svakako moramo žalibože ustanoviti, da se stanovista austrijskih Nijemaca nije od 1848. a ma ni za mak promijenilo.

Iz Dalmacije. Iz Zadra javljaju, da će dalmatinski zemaljski podnamjesnik grof Thun ostaviti Dalmaciju.

Sporazumak Italije sa Jugoslavenima. „Frankfurter Zeitung“ prima iz Lugana: Uza svu nestašicu papira nastavlja talijansko novinstvo na nepadni način svoja razmatranja glede sporazumka sa Jugoslavenima. U tom ga ne priječi cenzura, tako te bi se moglo zaključiti, da se sve to događa na političaj talijanske vlade. Čemu se talijanska vlada na temelju sporazumka sa Jugoslavenima nada da postigne, jasno jest: naime rascijepkanje podunavske monarkije, i to iznutra prema izvana, pošto je vojnički pohod na Trst i Beč naišao na kukavan rezultat. Talijanski se listovi ne ustručavaju ni najmanje, da ciljeve ove diplomatske ofenzive na jasan način ne izraze. Tako primjerice traži „Secolo“, da se obznani londonski ugovor, kako bi o njemu mogli javno raspravljati interesovani narodi. Kraj toga udara na Sonnina i pita, kakovo li će ovaj poduzeti stanovište proti pokušaju, da se njegovo dijete, to jest londonski ugovor osakati. Niti nacionalistička stranka ne gleda nipošto povoljnim očima na ovu novu struju. Članak u listu „Idca Nazionale“, koji je napisao urednik, tvrdi dapače, da uopće nema jedinstvenog jugoslavenskog naroda; samo se opažaju jake struje, da taj jugoslavenski narod stvore. Ode je su se Jugoslaveni borili, činili su to na strani neprijatelja Italije i antante. S toga ne može Italija u ovaj čas sa Jugoslavenima sklopiti još nikakova ugovora, nego bi se u najboljem slučaju dala podučiti o jugoslavenskim silama i o onom, što bi oni mogli da učine. Izvršeni je odbor nacionalističke stranke naprama ovom zaključku podno stanovište, u kojemu se veli: Nakon raspada Rusije pripada Talijanima zaštita manjih naroda podunavske monarkije. Isto tako je Italija predajama i gospodarskim interesima pozvana kao prva vlast kod riješenja jadranskog i istočnog pitanja. Uz pridržaj, da će biti teritorijalnim zahtjevima Italije udovoljeno, priključuje se narodni odbor težnjama, koje idu za tim, da se stvori protuaustrijski narodnosni pokret.

Što je sa hrvatskom koalicijom? „Agramer Tagblatt“ piše: Da li će lekcija, koju je „Magyar Hirlap“ podijelio hrvatsko-srpskoj koaliciji, donijeti teda negda po čitavoj jugoslavenskoj javnosti žudjenog ploda, da li će se saborska većina konačno jednom ipak izliječiti od „unijonističke ideologije“, ne znamo dakako ništa. A zaista bi vrijeme bilo tomu. A i ovaj čas bi bio zgodan: sad, kad je misao hrvatsko-srpsko-slovensko narodnosnog ujedinjenja sve duže na slavenskom jugu zahvatila i pokrenula, upravo u ovaj bi čas morala hrvatsko-srpska koalicija konačno prelomiti sa svojom unijonističkom politikom. Treba bi možda još i sad, nakon onoga članka u listu „Magyar Hirlap“ i daljnjih dokaza, da je ne samo jedina unijonistička stranka u Hrvatskoj, nego uopće jedina stranka u Ugarskoj i Hrvatskoj ona, koja se ne može oteti tlapnji, da je unijonistička politika još moguća? Hoće li čekati, dok s ugarske strane zakopaju posljednju unijonističku stranku u Hrvatskoj? Nije li bolje, politički razboritije i narodnije, odreći se nesmislenog, neprovedivog programa, kao što je ono jednostrano, jer samo po koaliciji, ne pako po ugarskim strankama uvijek i uvijek isticano naglašivanje unijonizma, priključiti se ostalim narodnim strankama, kako bi se u zajednici s njima stvorio čvrsti bedem, na koji se ne bi nijedan ugarski list i nijedna ugarska stranka usudila navali držovitostima — nije li odvažnije, stupiti pred narod i kazati mu: „Mi smo se prevarili“, negoli i nadalje proti volji — — Mađžara propovijedati unijonizam.

Srbija pod austrijskom upravom. Ovih dana držao je carski savjetnik Lemberger u Beču predavanje o Srbiji, rekavši u glavnom ovo: Bivša kraljevina Srbija obuhvaćala je 48.000 četvornih kilometara i brojala 3-2 milijuna stanovnika. Iza god. 1916. po austrijskoj upravi provedenog popisa pučanstva nalazilo se u austrijskom zaposjednutom području 1-4 milijuna žitelja na kojih 30.000 četvornih kilometara. Uslijed obilno naplaćene ljetine pliva narod u novcu, svagdje se vidi silno mnoštvo kruna; u cijelosti se imovina računa na 350 milijuna. Krune više ne sumnjice, ali država se ima pobrinuti, kako ne bi iza rata dospjele u neprijateljsko inozemstvo. Austrijska je uprava za gospodarski život zaposjednutog područja vanredno mnogo učinila. Osim ob-

radbe tla vrijedno je istaći drvosjek, sabiralište za perad, točilište marve i ribolov. Ured za trgovinski promet izvezao je u monarkiju u prvoj polovici 1917. oko 400.000 kg suhih šljivica, 45.000 peradi, 50 vagona jaja, 160.000 kg slanina, 52.000 kg mesa, 17.000 kg sira i 38.000 kg voćnog soka. Mnoga poduzeća, kao tekstilne, šećerne i mlinske industrije su djelomično vrlo oštećena, a dijelom su zapela radi nestašice materijala. Koncem rata moći će se za njih eksportirati potrebni strojevi i građevni materijal. Budućnost će pokazati, je li ova djelatnost austrijske uprave iskorištenija mržnju protiv Austrijanaca, koja je prije rata u Srbiji cvala.

Domaće vijesti.

Imenovanje. Car je imenovao višeg redarstvenog povjerenika redarstvenog ravnateljstva u Trstu, dr. Josipa Mlekuša, redarstvenim savjetnikom.

Odklona. Prema službenom listu „Wiener Zeitung“ car je podijelio viteški križ reda Franje Josipa s ratnom dekoracijom i mačevima u priznanje izvrsnog i požrtvornog djelovanja u zdravstvenoj službi i junačkog držanja pred neprijateljem ravnateljstvu gradske ženske bolnice u Gorici dr. Oskaru Morpurgo.

Vajne poštanice saobraćaj. C. kr. poštansko i brzojavno ravnateljstvo saopćuje: Ogladi robe i omoti vojne pošte dozvoljeni su u saobraćaju za urede vojne pošte 451, 452 i 460.

Objava. Stavija se do općega znanja, da će se izložiti od 12.—25. veljače 1918. kod poreznog odjela c. kr. kotarskog poglavara (Obala Franje Josipa br. 10 II. k.) na uvid poreznika izvaci iz platežnih naloga za porez na ratnu dobit za godinu 1916.

Nevćano gospodarstvo u Istri. Zemeljska upravna komisija margrofijske istre saopćuje, da je zamolila Previšnju sankciju za emisiju od 10 milijuna obligacija sa strane istarskog općinskog vjerskijakog zavoda, o da se općinama omogućiti sklopljenje zajmova na duži rok i uz povoljne kamate. Uslijed te molbe dobio je vjerskijaki zavod previšnje odobrenje za emisiju od 5 milijuna obligacija. Od te svote dozvolilo se općini Pulj, a obzirom na njezino kritično financijsko stanje zajam od 2 i po milijuna kruna, dok se je ostala svota razdijelila potrebnim općinama. Da se uzgornje doći u suradnju željama drugih općina, učinilo će se potrebne korake za postignuće Previšnje sankcije za emisiju daljnjih 10 milijuna obligacija.

Prodaja ribe. U slučaju, da prispje riba, prodat će se ona danas. Pravo kupovati ribu imaju danas vlasnici karata počevši od broja 6201.

Milodari za našu srednju školu u Pulj. Preko uprave našeg lista, stigli su sljedeći doprinosi: Na prijedlog naše vrijedne gospodice Ruže Mihajlović iz Stinjana, pokrenuvši razgovor o Jugoslavenskoj deklaraciji, te na oduševljenje toga, sakupila je K 90.— Darovaše: po K 20: Niko Zdravčić, Vjekoslav Silhović; po K 10: N. Grbin, Josip Mezulčić; po K 8: I. Brgec; po K 6: N. Salfu; po K 5: N. Bukovarić, M. Grof; po K 2: I. Kopač, F. Mihajlović, G. Mihajlović. — Sakupljeno u prikladnom društvu dobrih prijatelja naše škole K 271.04.— Polaze jedna skupina uzornih rodoljuba i prijatelja naše škole i narodne prosvjete K 320.— Prigodom jednog umirenja, polaze prijatelji naše škole K 32.— Darovaše: po K 10: Mate Bakić; po K 6: Stjepan Ostroški; po K 4: Juraj Maglica, Jura Damić; po K 2: Stjepan Zafred, M. Mancatar, Antun Radčić; po K 1: Mate Leontić, Blaž Mršić. — Mjesto vijenca umirućemu ministarstvu, polaze vrucelo društvo K 60.— Jedan kiljent gosp. dr. Lovra Scallera K 100.— Kroz zadnje doba položila je jedna skupina ljetalačko stanica K 141.— Darovaše: po K 30: Stjepan Juliaz; po K 12: Silvestar Antić; po K 10: Vicko Bliško, Juraj Antić, Antun Crvarić, Vjekoslav Šestak, Ivan Periša, Ivan Andrečić, po K 6: Stjepan Barečić, Rudolfo Paškvan, Dragutin Schmitzke, Makso Margan, Ivan Benčan, N. N.; po K 3: Adolf Paruzek; po K 2: Josip Šegulja, Jakob Štoos, Duje Babić. — Polaze gosp. Edo Drudić K 50, a gosp. Dragutin Blaga K 20.

Prijatelji naše škole, sakupili su sa „sjednjenim silama“ K 368.— (Svota od K 1.208.—, bila je objelodanjena u našem listu dne 13. siječnja o. g. — op. uprave.) Ukupno K 1.382.04; zadnji iskaz K 48.228.34; sveukupno K 49.610.38. Zvijezdi uzorni i požrtvorni rodoljubi. Ustrajno naprijed za našu srednju školu!

Storija od barba Mate. Vidin, da imate malo mira u listu, pak ću biti jako kratak, iman samo par besid da rečen.

IVAN V. JENSEN:

ISELJENIK.

Nisam još dosad pripovijedao povjest, što se zbiva u Americi. Onamo ide iseljenik s tužnom prtljagom. Ostavlja stari dom, koji ga ne može više da hrani. A život doseljenika, preko, čini ga ostrijim; aji i praznijim, ma da si on to sam taj. Doma je bio seljak; u Americi bi trebao da bude „farmer“. Ali taj se daleki put u jednom ljudskom životu prevaliti ne može. Bilo iseljivanje od koristi ili imao od njegov štete, jedno pokoljenje pada kao žrtva.

Mnogi je dobre volje, zatvorenih očiju, da se izgubi ko čovjek, prešao Atlanski ocean, izgubio se kao Danac i gledao — ako je dobro išlo — gdje mu djece u drugom stališu nestaje ispred očiju. Trebalo bi povijest toga Himerländera opisati: bio je junak, u svakoj zgodbi života pošten, ali odredjen, da dušu izgubi.

I sam sam na tom putu bio, tek od zanimanja. Kušao sam, da bolje upoznam svijet od Graabölle do Chicaga; da nisam ipak „iseljenik“ postao, mislim, da je to za to, jer nema prave istine u njegovom padu. Iz vana mu je jednolična sudbina, a rijetko neobična, kako bi čovjek mislio. Ali u duši je tek osjećao čega nije bilo, što nije doživio, privremenost, prelaznost i umjetnost, koja svoj okvir traži nema čega da se uhvati, ako hoće, da mu razvoji opiše, ma kako to žalosno izgleda.

Ipak sam mogao pratiti mnogu iseljeničku sudbinu, kod ljudi, što sam ih u Americi našao, ili ih

Ste vi kad jadrili u barki proti vitru? Recimo: vitar puše i, puše na svu forcu, a vi jadrite. Sad nikako ne morete proti vitru Alora dojde komando: Vira de bordo i vi tobože jadrite s vitrom, onako, kako vitar puše, a pravo zapravo kad učinite tri četire bordate, vidite, da ste vi lipo vitar privarili, i da ste onako i proti volji vitra došli onamo, kamo se stili. A da ste vi silom stili proti vitru, pošla bi bila i barba i jadro i sve — fuć. I tako je sve na tom svitu. Ako recimo gospodar od vašega ribarskega društva hoće samo po svoju, delat, kako će on, a ti ne smeš mu reći, ne tako, mi ćemo ovako, mora biti, nego mu se lako reče: Da, da, imate pravo, tako je dobro i mi smo zadovoljni, a vi morete svejeno delat kako budete lepo znali i bez velikih besid napraviti sve, ča ćete. Od vike se malo ki pristaši, i on pas, ki laje, ne će ujesti. Pa kad barba Mate reče: to je, moji ljudi, tako i tako, budite pametni, poslušni, mirni, onda se to mora razumeti onako, kako misli barba Mate, a to je: manje čakul a više fati. Sad ni od velike importance niš. Talijan je kako da će naprid, ma bi reć, da si je i sad razbija nos. Kakogod su naši stari didi i prididi tirali Talijane po Lombardeškem i kakogod su naši junački Dalmatinci i Bosanci hranili dva lita i po Soću, tako je naš Borojević i ovi put dobro posolija Talijanu. A da, još ništa. Brace od kapitanata puljskega mi je povida, da svi naši župani od svih kraja, kamo su se vrnili naši bigunci plisu one foje od inlinuacija hrvatski, u našem jeziku, samo župan krnički da piše talijanski. Ma zašto to? Župan je Hrvat, da je u Krnici malo takovih, u Krnici ni nlineg Talijana, nego jedan, ki se prikralja i jedan Vodnjanc, svi komun hrvatski, pak zašto ne bi i župan plisa hrvatski. Plovan od Filipane i od Mrčano svi plisu hrvatski pak bi bilo pošteno, da i krnički župan dela, kako gre. Ne zamiri, barba Tone, ma ča je pravo, je i Bogu drago. U Raši, na rudini pod topolon, za sunčanega dana. Barba Mate Balota.

Koncertat glazbe ratne mornarice obdržavat će se danas na obali Franje Josipa (pred stožernom zgradom) s ovom programom: 1. A. Auber: „Fra Diavolo“; 2. E. Kálmán: „Knjeginja čardaša“, valcer; 3. J. pl. Zajc: Dvojje iz opere „Zrinski“; 4. R. Wagner: Fantazija iz opere: „Leteci Holandjan“; 5. K. Komzák: „Bečke šetnje“, karišik; J. Striel: „Ugarska koračnica“. — Početak u 3 i po sata po podne.

Naši grijesi. U školi su nas učili, da je naš narod najslavniji na svijetu, tu našili nam, kako su se naši pradjedovi borili i svagdje si osvjetlali lice, ali malo gdje se u školama učil, što smo danas, kakvi smo i kakvi bi morali biti. Priča se uvijek i svagdje o našim vrlinama, a prelazi se preko mana, koje su našem narodu u krv usadjene. Pred par dana bijah u carskom uredu. Na vratu pokuca i udje svećenik. Svećenik, Dalmatinac, Hrvat, naš čovjek, po rodu i imenu, a i sam veli, da je naš čovjek, Hrvat. Udje i pita — talijanski. Prva riječ, koju je progovorio bi čovjeku, koga nije do tada ni čuo ni vidio, bijaše talijanska. A on Hrvat, hrvatski svećenik, pastir hrvatskog puka. — Je li koji kada vidio Nijemca, Talijana, Mađžara i čovjeka bilo koje narodnosti, koji bi se stidio svog jezika. Neka dodje Talijan ili Nijemac u hrvatski uređ, on će progovoriti svojim maternim jezikom, i ne će se stiditi tog jezika. A kako možemo mi zahtijevati, da tudjinac štije naš jezik i naš narod, kad mi sami svog jezika ni ljubimo ni štijemo. A onog siromašnog čovjeka, koji se svog jezika stidi, ne će za to tudjinac štiovati. Sažaljevat će ga, a s pravom može ga i prezreti. Eto to su nam morali u školi pričati. Morali su nam u najcrnijim bojama prikazivati, kako smo mi uboge ropske duše, narod robova, koji odbacuje svoje i otvorenim narječjem prigrljuje sve ono, što mu tudjinac daje. Morali su nas upućivati, da je to naša mana, naš grijeh, koji prelazi iz koljena na koljeno, i morali su nas učiti, kako moramo svoj jezik štiovati, ljubiti, ponositi se s njime. Morali su nas učiti, kako moramo zublina i noktima raditi, rušiti što je sazđano na nezdravom temelju i stvarati novo, bolje, narodnije. Morali su nas učiti, da svijet štije samo snagu i jakost, odvažnost i ponos, a da

poznam još iz zavičaja im u starom kraju. Naš Himmerland mnogo je svoje djece poslao preko oceana.

I sad dolazim katkad kući u malo zabitno selo, gdje sam nekad u pučku školu išao, skupa sa seljačkom djecom s malih dvorova i zadrugnih domova; ođane mnogu dijete u opancima sa zalogajem i katekizmom u rupcu mora dobru milju do škole kasati. Ali kadgod se vratim na staro ognjište u Himmerland, čujem novosti od školskih drugova, redovno glase, da se on ili ona, Laust ili Aga Sofija vratilo iz Amerike, ako nije najnovije, da je opet krenuo preko!

Sve te uspomene na hrpu školske djece, s kojima sam kruh s maslacem i crkveno pjevanje dijelio, a poslije malo što saznavao — većina ih je u Americi oni mi se čine kao čudno drvo: koren su mu djeca, stalna, neprolazna, a vršak iseljivanje, Chicago, prolazno vrijeme: rijetko kad koji sastanak s kojim od njih, nepregledno zaplitanje sudbine, ali ide im svima u glavnom jednako.

Ipak mi se čini, da smo živili, baš u doba, iza godine 64., kad su seljaci padali. Stoljetna jaka narodna seljačka prosvjeta je pred zadrugarstvom i drugim novim. Ja sam dakako morao putovati, imati svoju Ameriku. Ponašao sam se oholije od drugih. Poslije sam čuo, da su i svi drugi, Laust, Pavo, Bertel i Antun našli Ameriku i višeput se, ko i ja, vraćali doma. Htjeli smo bit drukčiji od drugih, a život nam je jednako tekao. Sad smo se nekako smirili i htio bih da vidim, što nam je sve ta Amerika dala.

prezire robove kao pojedince a i narod robova. Riječ o slobodi postaju smiješne, dokazujemo li sami, da slobode ne shvaćamo. — Naš je narod dosad sačinjavao samo ropske čopore, kojima je svaki mogao da upravlja. — Budimo ljudi, potpuni, svjesni narodni ljudi! Polensis.

Dnevne vijesti.

Demonstracije svetaca. Prošlog mjeseca obdržavalo se po cijeloj Češkoj i Moravskoj više svećanih manifestacija za mir. Tako se je u Plznu kako javlja „Večer“ obdržavala manifestacija skupština na glavnome trgu. Iza skupštine razile su se mase mirno kući, i ponesoše zastave sa sobom, dočim standardi nošeni u povorci prigodom manifestacije sa raznim napisanim zahtjevima ostadoše tamo, gdje bijahu za vrijeme skupštine, t. j. namješteni u rukama raznih svetaca oko kipa Marijina. I tako iza 12 sati čudiše se prolaznici toj tihoj demonstraciji svetaca, gdje je sv. Václav najavljavao osvete „začetnicima rata“, sv. Katarina energično zahtjevala: „Pustite na slobodu Adlera“, a neki svetac sav sakriven plakatom svjesno zahtjeva: „Dajte nam mir i samoodredjenje naroda!“

U Dalmaciji mora smrznuto! „Smotra Dalmatinska“ javlja: U petak osvanulo je smrznuto more, za 5 kilom., od Omiša do maloga rta, te su na sledjenu površinu slijetali galebi. Ovoga u Omišu ne pamte, a možda nigdje u Dalmaciji, i ako je vrijeme u opće krasno ovih dana, pa je bilo i u petak. Ali u sobi je zalata studeno, osobito po noći te izjutra, ali nema vjetra i danju je sunca.

Naklada engleskih novina Londonski list. „Sphere“ iznosi podatke o sadanjoj nakladi engleskih časopisa i novina. „Punch“ čita dva milijuna ljudi i to je najčitaniji tjednik. Londonski jutarnji listovi, imali su do srpnja velike naklade, tako „Daily Chronicle“ 399.777, „Daily Eitress“ 400.000, „Daily Mirror“ 960.000, „Daily Sketch“ 693.000, „Daily Telegraph“ 183.393, „The Times“ 140.000, „Daily Mail“ 814.912. Naklada „Daily Maila“ i „Daily Telegrapha“ za vrijeme je rata znatno ponarasila, usprkos tome su poskupili.

Despotiki nadin Leninov. Javljaju „Pester Lloyd“ iz Petrograda: Lenin širi prestano vijesti o pokušajima atentata na svoju osobu, samo zato da steče popularnost. Zato i izlazi u javnost samo u pratnji velike tjelesne straže. Način, kojim se Lenin ponaša sve više despotički i počinja buditi otpor. Organ Gorkijev „Novaja Žizn“ opominje Lenina, da se ne igra u Rusiji građanskog cara.

Dopisi iz Istre.

S o v i n j a k (Buzet). Ovih dana pokopasmo ovdje 82godisnjeg starca, bivšeg opć. zastupnika te upravitelja ukinute sovinjske opć. uprave, Ivana Sirotića, strica čestite braće: slumskog nadučitelja Josipa Sirotića i trgovca Dinka na Narodnom Polju ispod Buzeta. Danas na sve nas malo djeluje smrt budikojeg, ali kad se sjetimo, da je bio pokojnik jedan od onih, što su 1887. godine oborili za uvijek tvrdu, dotad za neoborivu držanu, općinsku talijansku kulu, t. j. talijansku opć. upravu, tada nam je dužnost, da se sjetimo našeg pokojnika. Kroz više dana naši su tada „taborisali“: kuhali, jeli i noćili pod vedrim nebom, odavajući neprekidno danju i noću svoje hrvatske glasove za jedino hrvatske predložnike. Trideseta je evo godišnjica tog znamenitog događaja u povijesti buzetske općine. Sjećajući se toga događaja, sjećamo se s poštanjem starih narodnih pobornika Frana Flega, Dinka Flega i svih ostalih živih i mrtvih, kao što i našeg pokojnika, koji za čudnom hrabrošću i narodnom sviješću mogoše u ono doba podignuti narodnu vojsku, da osvoji ono, što mu pripadalo. Stare narodne garde po prirodnom zakonu redom nestaje, a pomalja glavju podmladak, što će pročišćen i očelichen doći s bojnog polja u do-

Drugu Laustu je sudbina nešto čudna bila. On je iz male kuće, a djeca su sva bila naši drugovi. Tri sina i dvije kćeri otišli su u Ameriku, ko toliki: u Jütlandu ima kuća, gdje su ostali samo stari doma, pipaju slike djece i pisma iz Minnesote. Što sve govore o djeci preko ti starci!

Mislim, da je diviji Mogens prvi pošao, a u nj se ugledo Mads, obje kćeri, a zatim Laust. Mogens je bio pogibeljan momak, oštra jezika, u svemu majstor. On i ja smo bacili suplju repu sa svijećom u njoj kroz vrata u skupštinu pobožnih usred pjevanja: te su prezirali pravi seljaci. Madsov brat, debeli, podupiro bi nas. Srušit ga nikad nisam mogo, jer je bio predebeo, da ga uhvatiš; i škiljio je. Sad je negdje u Americi gospodar, ne čuje se o njemu: ostat će tamo. — Ali s Mogensom još nismo gotovi: u 20 godina bio je u Americi sve, većinom kelner, pa dobrovoljac u ratu na Kubi. Slab je bio i mislim, da i preko nije ođeblijao. Ali sad mnogo zna!

Lausta se sjećam još iz doba, kad je bio bos dečko, ali već onda je umio da svira u gajde, u rog i miješao se med muzikase, koji su svirali za godova. Ali ostao je kod seljačkog posla. Onda su mu braća pisala, da dodje i on je skupa s ostalima krenuo na zapad. Dugo o njem nisam čuo, van da su braća složna u složnom naselju u Chicagu i okolišu mu s nekim ljudima iz Graabölle, drugovima iz škole. Preko sam našao ljude, što ih poznađu, ali nije ne. Jedna cura udala se za Pavla, razbijača iz zavičaja; oni urediše malu gostionu u Chicagu, prvi pokus, da izadju iz prošlih radničkih prilika.

(Konac slijedi.)

maju, da ju podigne na još snažnije noge. Pokojnim ladašnjim seljačkim pobornicima naša uspomena i poklon, a živućim želja, da dožive mladu zoru i dai narodnog preporoda, ustajanja i jugoslavenskog ujedinjenja.

Ferenci. U tom mjestu nedaleko Kaštelira na Poreštini uzdržavala je požitovna, a siromašna naša družba školu kroz dugo godina. Ovih se dana ima obdržavati komisija, da naša škola predje u pokrajinsku upravu. (Jedan je član komisije međutim tako dobro informiran, te svuda vidi Talijana, kao da bi imao bijelo-crveno-modre naočale, otkrio ih je dapače u Cirkliadi.) Mi iz porečkoga a netra želimo imati školskog inspektora u Poreču, a ne da nam šalju jednoga, koji prilika ne pozna. Da je u Poreču hrvatski inspektor ne bi se u Labincima bila prekovala legina škola u pokrajinsku, bili bi i tamošnji Hrvati dobili svoje pravo. Što je prije lega plaćala, sada će naši općinski i pokrajinski školski fondovi. Svakako ide nam i za rata sve na bolje. Pop Francesco Babudri smije na razne načine i sada vršiti svoju strahovladu nad mirnim Labincanima, koji su u njegovoj Cassi rurale zaduženi. On je skoro istisnuo hrvatski jezik iz saobraćaja s pukom te iz crkve, a što se škola tiče nije se kao pravedni otac i nepristrani pastir svojeg stada jednako pobrinuo, da i tamošnji Hrvati dodju do škole i obuke vjere u svojem jeziku, kao što i talijanska većina (?) u Labincima. Nije li on župnik i Talijana i Hrvata?

Prosvjeta.

„Ženki Svijet“. Primili smo februarski (2. broj II. godišta) „Ženskog Svijeta“, mjesečnika za kulturne, socijalne i političke interese jugoslavenskih žena, što ga izdaje i uređuje Zorka Kveder Demetrović, s ovim sadržajem: Niklas: Rad za narodno jedinstvo. — Jelka Perić: Žena i politika. — Ksaver Meško: Narodni motivi. — Vinka Bulić: O sposobnostima žene. — Marija Palavršić-Castelhuber: Uzgoj srca. — Rikard Katalinić-Jeretov: Sursun cordal. — Mira Veličkovecka: Zimnja sonata. — Božo Lovrić: Čudo. — Zorka Sime Lazić: Kuda ste nagli?! — T. S. Bodin: Vojničko pismo. — Maksim Dvorski: Naše žene. — I. R. Gazvoda: Tko dolazi u naša sela. — Dr. Gjur Basariček: Iz sućevih bilježaka. — S. K.: Nekoliko nečuvenih riječi. — A. M-ić: Lirika u ratu. — Vera Tkalec: Riječ hrvatskim majkama. —

Zorka Kasner: Žensko pitanje u Srbiji. — Naša ženska društva: Organizacija i zadaće ženskoga rada u ratu (Dr. Julka Chiapec-Gjorgjević): Zavod sv. Nikolaja v Trstu (Marija Skrinjar). — Mudre riječi. — Bilješke. — Godišnja pretplata iznosi K 20.—, pojedini broj 2 K.— Narudžbe šalju se na urednicu u Zagrebu, Pantovčak 1 b.

Kiselu repu

za mjesnu aprovizaciju, vojne zavode ili pod vojnom upravom stojeća poduzeća sa izvoznicom za Dalmaciju, Bosnu i Hercegovinu ili Istru dobavlja uz povoljne cijene

Sisačka tvornica kisele repe i selja u Sisku.

Ponude tražite brzojavno!

ISTARSKA POSUJILNICA U PULI

registrirana zadruga na ograničeno jamčenje ulica Carrara br. 4, vlastita kuća „Narodni Dom“.

Podružnica u Pazinu.

Prima uložke na štednju, te ih ukamaćuje sa

4 % kamata

Eskomptira mjenice uz najpovoljnije uvjete i daje zajmove na nepokretnine.

Uredovni satovi: od 9—12 prije pod. i od 4—8 popodne.

Mali oglasnik

Činovničkog vještbenika traži redarstveni odio. mjesnog c. kr. kotarskog poglavarstva, Trg „Tegetthoff“ br. 3 II. p., soba br. 1. 2-2

Prodaje se posjed

u gradu Koprivnici (Podravina) udaljen 5 časaka od kolodvora, sastoji se od plodne oranice, vinograda i kuće sa zgradami. Svega do 4 rali. Adresa kod uprave.

SIPINE KOSTI

kupuje se u svakoj množini (1 najmanje).

Ponude kod uprave lista pod Tuschak.

Politeama Ciscotti

Dana: u nedjelju kinematografske predstave sa slijedećim rasporedom:

Sata-ratna sedmica broj 161 b.

Za ženu

tragedija s predigrom i 3 čina sa MAGDOM LONIA u glavnoj ulozi.

CIJENE:

Ulaznica: za parter i lože K 1.—; lože K 2.—; zatvoreno sjedalo 50 fil. galerija 40 fil. Samo za odrasle!

Važno!

Važno!

Zamjena ratnih zajmova

ratno-zajmovne-osjegur. police

Važno! Svaki vlasnik VII. ratnog zajma i prijašnjih emicija, lako svoje potpisivanje bezplatno bez ikakve pare gotovine i (do K 5000) odmah skoro podvostručil.

Primjer: Protiv uloženu ratnog zajma sa n. pr. nom. K 2.700— lako dobije svak bez ikakvog rizika, odmah pravovaljanu, ratno-zajmovno-osjeguravajuću policu za po prilici nom. K 5.000—

Pojašnjenja daje: Osjeguravajući odio c. kr. aust. vojničke zaklade za udovice i siročad u Puli, trg Custozza br. 45, I. kat, Jadranska banka, Podružnica Anglo-austro banke, Podružnica Kreditnog zavoda, Podružnica Depositne banke, Podružnica živnostenske banke u Trstu i Kreditno i eskomptno društvo u Puli.

JADRANSKA BANKA U TRSTU.

Objava.

Izvanredna glavna skupština dioničara Jadranske banke, koja se je obdržavala dne 20. januara t. g. zaključila je povišenja dioničke glavnice od K 12,000.000— na K 20,000.000—, te je ovlastila upravno vijeće, da ovo povišenje provede. Na temelju ovog ovlastenja zaključilo je potpisano upravno vijeće, da izda u jedan put

20.000 dionica po K 400'— nom. vrijednosti

dižući time dioničku glavnicu za

K 8,000.000'—

na ukupno K 20,000.000'—, uz slijedeće uvjete:

1. Dionice VIII. emisije sudjeluju na uspjehu društva sa istim pravima i dužnostima kao i stare dionice počevši 1. jan. 1918
2. Pravo opcije pripada posjednicima starih dionica, koji za tri stare dionice mogu dobiti dvije nove uz prvenstveni tečaj od K 500'—. Dioničari, koji žele da izvrše opcijsko pravo, treba da polože plaštevne dionica jednomu od mjesta, koja su navedena kao zvanična te primaju subskripcije.
3. Neoptirane dionice ostat će na raspoloženje dioničara i ostalih subskribenata uz tečaj od K 600'—.
4. Predbilježba i uplata dionica u cijelosti mora uslijediti između 1. februara i 1. marta tek. god., u kojem roku treba da se takodjer izvrši pravo opcije.
5. Upravnom vijeću pristoji pravo repartitije neoptiranih dionica, ali će uzeti naročiti obzir na došadanje dioničare, koji su izvršili pravo opcije i predbilježili daljnje dionice.
6. U slučaju, da prigodom repartitije bude potpisatelju dodijeljeno manje dionica, nego li je predbilježilo, povratit će mu se uplaćeni višak.
7. Dobitak na tečaju novih dionica pripast će — po odbitku svih troškova i pristojbina — pričuвної zakladi Jadranske banke.
8. Subskripcije primaju:
 - a) Jadranska banka u Trstu i njezine podružnice u Beču (I. Tegetthoffstrasse 7—9), Dubrovniku, Kotoru, Ljubljani, Metkoviću, Opatiji, Splitu, Šibeniku i Zadru, te slijedeći zavodi:
 - b) Banka i štedionica za Primorje na Sušaku i njezine podružnice u Bakru i na Rijeci.
 - c) Prva Hrvatska štedionica u Zagrebu i njezine podružnice u Bjelovaru, Brodu n. S., Crikvenici, Delnicama, Djakovu, Karlovcu, Kraljevići, Novom Vinodolskom, Osijeku, Požegi, Rijeci, Senju, Sisku, Sv. Ivanu Zel., Varaždinu, Vel. Gorici, Vinkovcima, Virovitici, Vukovaru i Zemunu.
 - d) Hrvatska centralna banka za Bosnu i Hercegovinu u Sarajevu i njezine podružnice u Mostaru i D. Tuzli.
 - e) Srpska banka u Mostaru.
 - f) Živnostenska banka podružnica u Beču.

TRST, 1. februara, 1918.

**Upravno vijeće
Jadranske banke**